

BirdLife Suomi ry BirdLife Finland rf
Annankatu 29 A 16, 00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300, fax (09) 4135 3322
toimisto@birdlife.fi - www.birdlife.fi

Vastaanottaja:
Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Asia: Lausunto maa- ja metsätalousministeriön luonnoksista asetuksiksi metsähanhen ja merihanhen metsästyksen kieltämiseksi (MMM Dnro 884/01.03/2019, päivätty 24.6.2019)

Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että ministeriön asetuksella kiellettäisiin merihanhen metsästyksessä sisämaassa metsästysvuosina 2019—2021, ja että metsähanhen metsästyskieltoa jatkettaisiin metsästysvuonna 2019—2020 suurella osalla Suomea, mutta metsästys sallittaisiin loka-marraskuussa rajatulla alueella Suomen kaakkois- ja eteläosissa.

Alue, jolla metsähanhen metsästys sallittaisiin, olisi selvästi suurempi kuin edellisinä metsästysvuosina. Kahtena edellisenä metsästysvuotena metsästys on ollut sallittua vain Etelä-Karjalan maakuntaan kuuluvassa Lappeenrannan kunnassa, Kymenlaakson maakunnassa, Päijät-Hämeen maakuntaan kuuluvassa Orimattilan kunnassa sekä Uudenmaan maakuntaan kuuluvissa Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon ja Pukkilan kunnissa. Asetusluonnoksen mukaan metsästys olisi nyt sallittua koko Etelä-Karjalan maakunnassa, Etelä-Savon maakuntaan kuuluvissa Enonkosken, Puumalan, Savonlinnan ja Sulkavan kunnissa, Kymenlaakson maakunnassa, Pohjois-Karjalan maakuntaan kuuluvissa Kiteen, Liperin, Rääkkylän ja Tohmajärven kunnissa, Päijät-Hämeen maakuntaan kuuluvassa Orimattilan kunnassa sekä Uudenmaan maakuntaan kuuluvissa Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon ja Pukkilan kunnissa.

BirdLife Suomi kiittää maa- ja metsätalousministeriötä lausuntopyyntöstä. Olemme tutustuneet asetusluonnokseen ja lausumme siitä seuraavasti:

Metsähanhen metsästyksen kieltäminen

Suomen pesivän taigametsähanhipopulaation tila tunnetaan edelleen huonosti. Ministeriö on toiminut vastuullisesti jatkaessaan metsästyksen kieltämistä alalajin tärkeimmillä pesimä- ja levähdysalueilla Pohjois-Suomessa. Ministeriön perustelut metsästyksen kieltämiseksi ovat hyvät ja toimenpiteet kannan suojelemiseksi tärkeitä.

Asetusluonnoksen perustelumuihistossa viitataan Suomen lintudirektiiviraportointiin 2019, jonka mukaan taigametsähanhen viimeaikainen pesimäkannankehitys on arvioitu vakaaksi. Muistutamme ministeriötä

siitä, että raportointiin käytettävissä olevat tiedot olivat erittäin puutteelliset, koska metsähanhi on pesimälinnustoseurannoissa väliinpuotoajalaji, jonka kannankehityksen arviointiin nykyiset seurannat soveltuvat huonosti. Taigametsähanhi on keväällä 2019 julkaistussa uhanalaisarvioinnissa todettu Suomessa vaarantuneeksi, mikä on unohtunut mainita perustelumuistiossa.

Esitetyt metsähanhen metsästyksen ajalliset ja alueelliset rajoitukset perustuvat Suomen riistakeskuksen KM-tiimin näkemyksiin taigametsähanhikannan tilasta ja alalajien muuttokäyttäytymisestä. Aluetta, jolla metsästyksessä sallittaisiin, oltaisiin laajentamassa huomattavasti edellisten metsästysvuosien tilanteesta, mutta metsästysaika oltaisiin säilyttämässä samana:

"Metsästysaika

Olemassa oleviin aineistoihin perustuen Suomessa pesineet taigametsähanhet ovat pääosin muuttaneet lokakuun alkuun mennessä. Lokakuussa Suomessa esiintyy pääosin tundrametsähanhea, jonka osuus on suurin maan kaakkoisosissa. Metsästyksen voidaan katsoa kohdistuvan pääosin tundrametsähanheen, kun se alkaa 1.10. Kestävä metsästys -tiimin näkemys metsästysajasta on 1.10 – 30.11. Metsästysaika olisi sama kuin vuosina 2017-2018.

Metsästysalue

Olemassa olevien tietojen perusteella ja ottaen huomioon Suomessa pesineiden taigametsähanhien päämuuttoreitti sekä tundrametsähanhien päälevähdysalueet, olisi KM tiimin näkemyksen mukaan periaatteessa mahdollista loka-marraskuun aikana kohdistaa metsästys tundrametsähanheen linjan Joensuu-Tampere-Uusikaupunki kaakkoispuolella."

Edellä esitetyt tiedot ovat osin virheellisiä tai epävarmoja.

Perustelumuistion mukaan saaliiksi saaduista metsähanhista taigametsähanhia oli 14 % metsästysvuonna 2017/2018 ja noin 31 % metsästysvuonna 2018/2019. Luvut osoittavat, että huolimatta siitä, että metsästys rajoitetaan vain loka-marraskuuhun ja kaikkein kaakkoisimpaan Suomeen, saaliiksi saadaan myös taigametsähanhia ja että alalajin osuus saaliista on yllättävän suuri oletettuun esiintymiskuvaan nähden. Jälkimmäisen vuoden suuri osuus johtuu tosin osittain tundrametsähanhien niukasta esiintymisestä syksyllä 2018. Toisaalta on mahdollista, että taigametsähanhet saattavat pieninä ryhminä esiintyessään olla alttiimpia metsästykselle kuin yleensä suurissa parvissa tavattavat tundrametsähanhet.

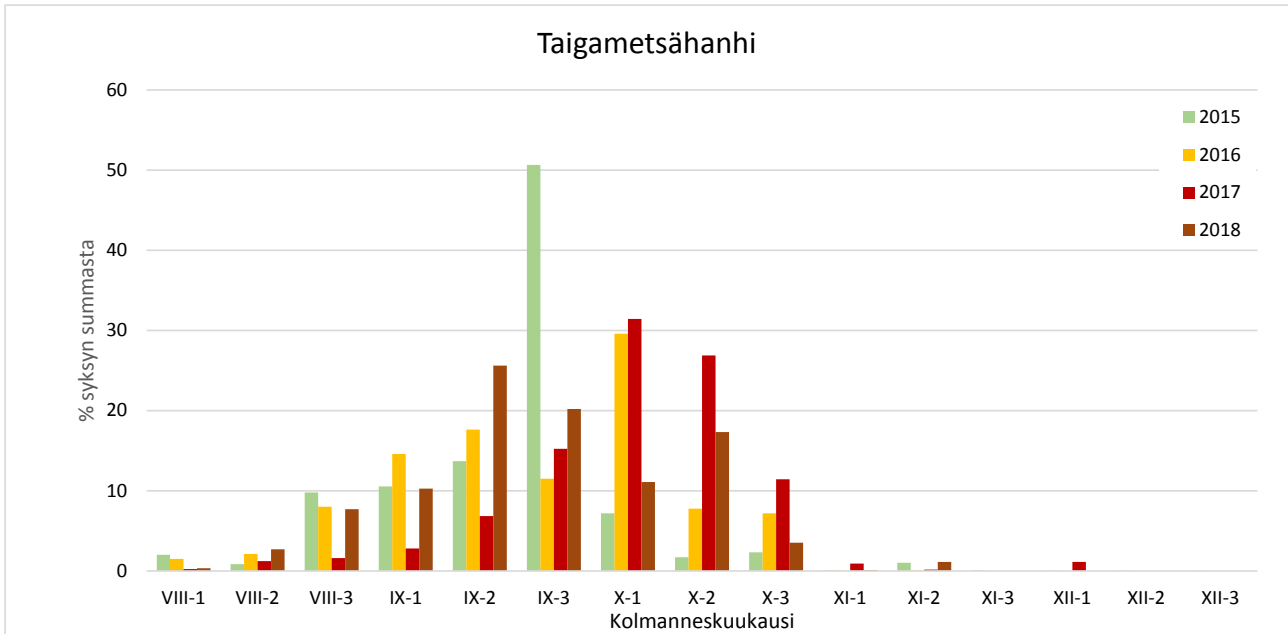
Käsityksemme mukaan kohtuullinen (ja tuntematon) osuus Suomessa pesinnässään epäonnistuneista metsähanhista, jotka ovat sulkineet Venäjällä, muuttaa eteläistä reittiä. On ilmeistä, että Suomessa onnistuneesti pesineiden taigametsähanhien lukumäärä on Kaakkois-Suomessa syksyllä pieni. Mikäli tämä oletamus pitää paikkansa, on ehdotetulla metsästysalueella nuorten lintujen osuus pieni ja metsästys kohdistuu tavoitteiden vastaisesti aikuisiin yksilöihin.

Alalajien syysesiintymistä koskevat tiedot ovat edelleen valitettavan niukat. Tiira-lintutietopalveluun ilmoitettujen havaintojen mukaan taigametsähanhia kerääntyy syksyllä nykyisin huomattavia määriä myös lounaiseen Suomeen, esimerkiksi Puurijärvelle ja Mietoistenlahdelle, mikä voi viitata osan syysmuuttajista käyttävän varsin eteläistä muuttoreittiä. Niiden alueellisten lintuyhdistysten, joiden alueella metsästys nyt sallittaisiin, alueella taigametsähanhien osuus alalajilleen määritettyjen metsähanhien summasta koko syyskauden ajalta on ollut suurin syksyllä 2015 (46 %) ja pienin syksyllä 2017 (1 %), jolloin tundrametsähanhia pysähtyi Suomeen poikkeuksellisen runsaasti ja suurina parvina. Syksyllä 2018 alueen taigametsähanhiosuus oli 17 % alalajilleen tunnistetuista.

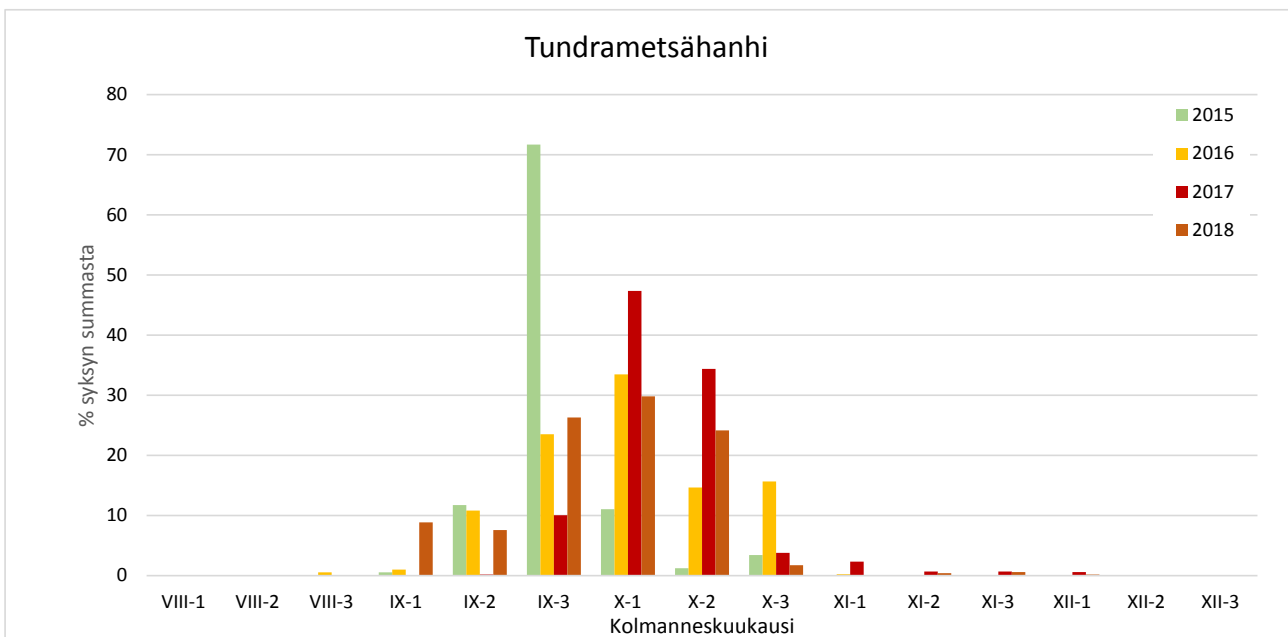
Tiira- lintutietopalvelun aineistosta saa kohtuullisen yleiskuvan myös alalajien muuton ajoittumisesta, mutta siihen sisältyy myös huomattavia epävarmuustekijöitä. Aineisto ei ole systemaattisesti kerättyä ja eri harrastajilla on erilaiset edellytykset hanhien alalajien määrittämiseen. Useissa metsähanhivainnoissa

alalaji onkin jätetty ilmoittamatta. Jopa yksittäiset havainnot taigametsähanhen tärkeimmiltä kerääntymäalueilta voisivat muuttaa esiintymiskuvan tulkintaa, mikäli alalaji olisi ilmoitettu. Lisäksi alalajien runsaudessa ja muuton ajoittumisessa on todellista ja huomattavaa vuosien välistä vaihtelua.

Edellä esitetyistä epävarmuustekijöistä huolimatta aineistosta käy kiistatta ilmi, että **myös taigametsähanhen muutto on viime vuosina jatkunut hyvin pitkälle lokakuun puolelle** (Kuvat 1 ja 2). Aineiston perusteella myös ilmeistä, että taigametsähanhet viiptyvät syksyisillä levähdysalueillaan kuten Oulun seudulla nykyisin pidempään, mikä voi olla seurausta metsästyshäirinnän loppumisesta.

Kuva 1: Taigametsähanhihavaintojen ajallinen jakautuminen vuosina 2015-2018 koko maassa. Aineiston lähde: Tiira-lintutietopalvelu. Aineistosta on poistettu päällekkäishavainnot käyttämällä havaintona kultakin jaksolta 100 km² ruudun alueella havaittua maksimimäärää.

Kuva 2: Tundrametsähanhihavaintojen ajallinen jakautuminen vuosina 2015-2018 koko maassa. Aineiston lähde: Tiira-lintutietopalvelu. Aineistosta on poistettu päällekkäishavainnot käyttämällä havaintona kultakin jaksolta 100 km² ruudun alueella havaittua maksimimäärää.

Metsästyskauden rajoittamisella loka-marraskuuhun pystytään estämään taigametsähanhien metsästyskuolleisuus niiden muuttokauden alkuvaiheessa. Vuosien 2017—2018 alueelliset ja ajalliset rajoitukset eivät kuitenkaan täysin estäneet metsästyksen kohdistumista taigametsähanhiin. Syysmetsästysalueen laajennus lisää metsähanhen metsästystä sekä riskiä, että taigametsähanhien osuus saaliissa kasvaa.

Taigametsähanhien saalismäärät ovat olleet Suomessa viime vuosina niin pieniä, että niiden ei voi katsoa olleen populaatiolle merkityksellisiä. Metsästysalueen laajennus pitää sisällään riskin saalismäärien huomattavasta kasvusta, varsinkin kun taigametsähanhen syysesiintyminen tunnetaan edelleen puutteellisesti. Mikäli suurin osa Kaakkois-Suomen kautta muuttavista linnuista on pesimättömiä tai pesinnässään epäonnistuneita, kohdistuu metsästys lisäksi populaation kannalta tuottavimpiin vanhempiin ikäluokkiin.

BirdLifen ehdotus metsähanhen metsästyksen rajoittamisesta

Edellä esittämäämme viitaten toteamme, ettei millään alueellisilla ja ajallisilla rajoituksilla pystytä täysin poistamaan taigametsähanheen kohdistuvaa metsästystä. Koska taigametsähanhen syysesiintyminen tunnetaan edelleen huonosti ja melko vähäinenkin taigametsähanheen kohdistuva metsästyspaino voi vaarantaa orastavan kannan kasvun, **metsästysalueen laajentamiseen ei nykytiedon valossa ole perusteita.**

Metsähanhea koskevaan saalisilmoitukseen tulisi ehdottomasti sisällyttää **dokumentointivelvollisuus**, jotta saaliin alalaji- ja ikäkoostumus saataisiin nykyistä tehokkaammin selville. Lisäksi on ehdottomasti tarve **tehostetulle seurannalle**, sillä vapaaehtoisin voimin tehdyllä satunnaishavainnoinnilla ei saada täyttä kuvaa metsähanhen alalajien esiintymisestä Suomessa. Vaikka taigametsähanhen kokonaiskannan kehitystä voidaan parhaiten seurata talvialueilla, olisi tärkeää tuntea paremmin nimenomaan meillä metsästettävän kannanosan esiintymiskuva ja ikäjakauma.

Mahdollisen **metsästyskauden tulisi päättyä lokakuun loppuun**. Marraskuussa vähät viivyttävät metsähanhet ovat erityisen alttiita metsästyskuolleisuudelle, koska olosuhteiden vuoksi (ravinnon saatavuuden väheneminen, muuttoon valmistautumisen viimeistely, lyhyt valoisa aika) hanhet joutuvat keskittymään enemmän ruokailuun, eivätkä ole yhtä valppaita kuin aiemmin syksyllä.

Merihanhen metsästyksen rajoittaminen

Kannatamme merihanhen **metsästyksen rajoittamista sisämaassa** asetusluonnoksessa esitetyllä tavalla. Samalla kuitenkin toteamme, että merihanhen levittäminen istutusten turvin sisämaahan saattaa olla ongelmallista, vaikka istutuksissa käytettävä kanta onkin kotimaista alkuperää. Käytännössä kaikilla tarha-alkuperäisillä muuttolinnuilla muuttokäyttäytyminen poikkeaa huomattavasti luonnonvaraisista, mistä hyvänä esimerkkinä toimii ruotsalainen kiljuhanhikanta. Mikäli tarha-alkuperäinen kanta tulevaisuudessa kasvaa, sillä saattaa olla arvaamattomia vaikutuksia myös luonnonvaraisten merihanhien muuttokäyttäytymiseen ja potentiaalisesti negatiivinen vaikutus koko merihanhikannan kehitykseen.

Merihanhen metsästyksen kieltäminen sisämaassa on kannatettavaa myös siksi, että kiello poistaa suuresta osasta maata metsähanhen vahinkosaaliiksi päätyminen riskin, koska mitään *Anser*-hanhia ei saa tällöin metsästä.

Tuomme myös esiin huolestamme merihanhen metsästyksen kestävydestä yleisellä tasolla. Havainnot Perämeren tärkeimmillä sulkasatokerääntymisalueilla Hailuodon eteläosissa ja Krunnien saaristossa viittaavat siihen, että pesimäkanta on voinut heikentyä huomattavasti (www.birdlife.fi/tiedote-20190717/).

Vaikka muistiossa esitetyt arvelut merihanhen saalismäärän kasvusta eivät näy samalla tavalla LUKE:n saalistilastoissa, ovat merihanhen saalismäärät olleet joka tapauksessa kasvussa. Koska pesimävuodet ovat olleet hankalia (mm. myrskytuhot tänä vuonna), saaliiksi tulee todennäköistä päätyään tavallista enemmän aikuisia lintuja. Kuten muistiossakin todetaan, peltopyynnissä erityisesti päätyy saaliiksi suhteettoman paljon aikuisia lintuja, joten tällaisessa tilanteessa peltopyynnin salliminen saattaa tuoda kantaan erittäin suuren notkahduksen, josta toipuminen kestää kauan. **Varovaisuusperiaatteen mukaisesti metsästystä pitäisi siis rajoittaa, eikä sallia tänä vuonna aikaistettua peltopyyntiä lainkaan.**

Pyydämme maa- ja metsätalousministeriötä ottamaan edellä esiin tuomamme huomioon asetusten edelleen kehittämisessä.

BirdLife Suomen puolesta
Helsingissä 1.8.2019

Aki Arkiomaa, toiminnanjohtaja